

Hogstformer på agendaen **4**
Nytt fra fylkesskogselskapene **8**
Musikk i skogen **12**

UTGIVER

Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50
Bankgiro: 7001 05 21198
ISSN 0803-3943
E-post: info@skogselskapet.no
www.skogselskapet.no

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 9 000 medlemmer fordelt på totalt 17 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

STYRET

Leder:
Randi Dille, Trøndelag
Nestleder: Bernt-Håvard Øyen, Bergen og Hordaland
Styremedlemmer:
Hallvard Bakka, Rogaland
Mette Kinderås, Troms
Tonje Refseth, Norsk Friluftsliv
Lars Henrik Sundby, Oslo og Akershus
Rannveig J. Kristiansen, Trøndelag, ansattrepresentant

Redaktør: Astri Kløvstad
astri.klovstad@norsk-skogbruk.no
Grafisk produksjon:
Line Dahle/Åjour design
Trykk: Polinor
www.polinor.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):
1/1 side kr 6 000
1/2 side kr 3 500
1/4 side kr 2 000
1/8 side kr 1 000

Manusfrist neste nummer:
29. november 2019

Markasamlingen med hogstform på agendaen. Foto: Johan Hval

13

14

15

16

INNHold

Stor interesse for valg av hogstform.....	4
Tenkte Tre på Arendalsuka	6
Produsenter og kunder møttes på Skogplantas dag	7
Nytt fra fylkesskogselskapene	8
Konsert med Siverstsen og Eggum i strieregnet og vind.....	12
Konsserter i frisk og fuktig friluft	13
Høy aktivitet på Skogtunet under Dyrsku'n	14
Nok en kul dag på festningen.....	15
Rikt utvalg av friluftaktiviteter på Sognsvann.....	16
En godt innarbeidet tradisjon.....	17
TreOmTre Spikking.....	17
Forskning i det grønne	18
Tidsskrift for Skogbrug	18
Kryssord.....	19

Skogselskapet – brobygging i praksis

Årets Markasamling med «Alternative hogstformer» som tema ble en stor suksess. Temaet fengte bredt og resulterte i deltakerrekord. Og det var midt i blinken i relasjon til Skogselskapets formål om å synliggjøre skogens mangesidige betydning basert på fakta og en objektiv tilnærming, i tillegg til rollen som brobygger.

I starten av september arrangerte Skogselskapet sammen med Oslo og Omland Friluftsråd den tradisjonelle Markasamlingen – som har til hensikt å ta opp sentrale tema innenfor skog/skogbruk, friluftsliv og miljø sammen med de ulike interessegruppene. Inviterte til arrangementet er medlemsorganisasjonene i friluftsrådet, skogbruks- og miljøansvarlige i kommuner og fylker som er berørt av Markaloven sammen med representanter for skogeierorganisasjonene og allmenningene som ligger i Marka. Årets tema skulle belyse alternative hogstformer i skogbruket – relatert til friluftsliv, naturmangfold og økonomi. Dette ble gjort gjennom befarung, ulike fagforedrag og påfølgende paneldebatt. Se for øvrig nærmere omtale av arrangementet på side 4 i bladet.

Vi opplever ofte at ulike interessegrupper sitter med oppfatninger som ikke nødvendigvis er basert på fakta eller en objektiv inngang, men mer på følelser, antagelser eller sågar misforståelser. Det å klargjøre og ikke minst få de ulike grupperingene til å møtes og snakke sammen, bli kjent og avdekke likheter og ulikheter har vist seg å være en nyttig øvelse. Skogen og virksomhet i og rundt skog engasjerer

– og det å øke kunnskapsgrunnlaget er derfor av største betydning for å sikre at både holdninger og beslutninger er basert på fakta.

Skogen er verken ensartet eller statisk, men varierer over tid og med naturforholdene på stedet. Dette må tas med i vurderingen av hogstform, og i Norge har vi som kjent hovedsakelig to former for hogst: åpen eller lukket.

Valg av hogstform er avgjørende både for økonomien i skogbruket, driftsform på kort og lang sikt, men også for hvilke muligheter man senere har til valg av foryngelsesmetode og hvor vellykket foryngelsen blir. Samtidig vil hogstformen på ulike måter kunne påvirke naturmangfoldet og friluftslivet.

Entydige konklusjoner eller et fasitsvar er ikke alltid enkelt å fremsette. Man må ta utgangspunkt i forutsetningene for området og balansen mellom omkringliggende forhold for å kunne konkludere for det beste valget – basert på det stedstilpassede skogbruket som drives i Norge.

Dette er brobygging i praksis; se skogen, ta utgangspunkt i fakta og snakk med dem som er opp-tatt av skogen.

PROGRAMLEDER: Trygve Enger fra DnS ledet programmet for Markasamlingen.

Stor interesse for valg av hogstform

Skogbehandlingen i de skogområdene som omgir hovedstaden er et flittig diskutert tema i mange sammenhenger. Særlig har frontene vært steile når diskusjonen har gått i avisene. I samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd har derfor Skogselskapet gjentatte ganger arrangert Markasamlingen.

TEKST: TORE MOLTEBERG, FOTO: JOHAN HVAL, OOF

I år var samlingen lagt til Losby Bruk i Lørenskog i midten av september. Årets tema var «Alternative hogstformer i skogbruket», med undertittel «- Friluftsliv, naturmangfold og økonomi». Temaet traff tydeligvis sitt publikum. Styreleder i OOF, Hans Petter Aas, kunne ønske over 100 påmeldte deltagere velkommen. Dette var alt fra friluftslivs- og naturvernorganisasjoner til grunneiere, skogforvaltere og forskere.

Hensikten med seminaret var å få belyst alternative hogstformer med en balansert og faktabasert inngang.

I Norge benyttes i hovedsak to former for hogst: åpen eller lukket, der åpen vil si flatehogst og/eller frøtrestillingshogst. For lukkede hogster er det vanlig med bledningshogst, skjermstillingshogst og eventuell fjellskoghogst.

Skogen er ikke ensartet og den varierer over tid

GEMYTTLIG: Det var god stemning under paneldebatten.

SKOGSERTIFISERING: Thomas Husum presenterer PEFCs syn på alternative hogster.

avhengig av bla. tidligere behandling, høyde over havet, helningsgrad, vegetasjonstype og ikke minst treslag, for å nevne noe. Dette er alle variabler som bør vurderes sammen med effekter på naturmangfoldet og friluftslivet ved valg av hogstmetode.

LOSBY BRUK

Etter velkomst og innledning ved låven på Losby vandret forsamlingen til et skogbestand der det har vært lagt til rette for naturlig foryngelse under skjermstilling av gran med innslag av furu. Her ønsket Erling Bergsaker, som er administrativt ansvarlig for eiendommen, velkommen og fortalte litt om Losby Bruk og historikken i området. Eiendommen er på 43 900 dekar, med 80 % av arealet i Lørenskog kommune og 20% i Rælingen. Det har vært drevet skogbruk på eiendommen siden 1550. Skogsarbeider på Losby, Espen Wandås, gjorde kort rede for de tiltak som har vært gjennomført i bestandet. Skjermstillingen ble avvikret i 2013 da foryngelsen ble vurdert som tilfredsstillende. Noen furutrær og større bjørker har man valgt å beholde, og man regner med å måtte gjennomføre minst en runde til med ungskogpleie.

BEFARING OG GODE FAGLIGE INNLEGG

I et annet område av skogen forklarte avdelingsleder ved NIBIO, Aksel Granhus, at man på det aktuelle arealet har oppnådd et godt foryngelsesresultat etter det han beskrev som en gradvis skjermstillings-

hogst. For å oppnå god stabilitet i en granskjerm er det viktig at trærne har en velutviklet krone, med grønn kvist på 2/3 av trehøyden.

Lunsjen ble servert i friluft på Losby Besøksgård og deretter trakk forsamlingen inn i lokalet der man benket seg for faglige innlegg. De som bidro var tidligere nevnte Aksel Granhus fra NIBIO, Thomas Husum fra PEFC Norge, Vegard Gundersen fra NINA Lillehammer, Christian Steel fra Sabima, skogeier Bjørn Toverud, Knut Johansson fra Bymiljøetaten, Oslo kommune og Gjermund Andersen fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Det vil føre for langt her å forsøke å referere all de gode innleggene, men vi må ha lov til å si at alle leverte på en måte som bidro til å heve publikums kunnskapsnivå om dagens tema.

Dagen ble avsluttet med paneldebatt der Erik Eide fra Skiforeningen, Henning Wikborg fra DNT Oslo og Omegn, Gjermund Andersen fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Christian Steel fra Sabima, skogeier Bjørn Toverud og Ingeborg Anker-Rasch fra Norges Skogeierforbund deltok. Trygve Enger fra Skogselskapet var programleder gjennom dagen og ledet også paneldebatten som tok opp temaer som hvorfor benyttes ikke alternative hogstformer mer i skogbruket, hva slags betydning har valg av hogstform for friluftslivet, hvor kan alternative hogstformer være særlig aktuelle å bruke og hva kan gjøres for å øke bruken av alternative hogstformer.

REGN: Selv om været varierer, samler Arendalsuka og den politiske gågaten alltid mye folk.

Tenkte Tre på Arendalsuka

For sjette året på rad var Det norske Skogselskap å finne i den politiske gågaten under Arendalsuka. Som tidligere i godt samarbeid med AT Skog og Skogselskapet i Agder på en felles stand som frontet skogens betydning for det grønne skiftet og viktigheten av en aktiv skogforvaltning.

TEKST: TRYGVE ENGER FOTO: TROND LOHRE

I år var det aktiviteter i tilknytning til Tenk Tre som var i fokus.

Gjennom uken var det som vanlig flere spennende møteplasser i form av frokostmøter og fagseminar om skogens muligheter, herunder med aktiv deltakelse fra skog- og trenæringen.

Arendalsuka ble startet opp i 2012. Den beskrives som årets viktigste møteplass mellom politikk og næringsliv, media og folk flest. Formålet er å skape en møteplass for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Arendalsuka er partipolitisk uavhengig.

Alle arrangement i regi av Arendalsuka er åpne for alle og gratis. Godt over 1000 arrangementer sto på programmet i år. Dette fordelt på debatter, seminarer, foredrag, samtaler, kulturarrangement, appeller, konferanser og workshops.

BIOENERGI: Berit Sanness i Glommen Mjøsen Skog fikk ladet batteriene hos Trond Lohre i Skogselskapet.

Produsenter og kunder møttes på Skogplantas dag

Skogplantas dag ble gjennomført i Elverum 22. august etter initiativ fra Planteskoletjenesten i DnS og i tett samarbeid med Glommen Mjøsen Skog SA v/Sverre Holm. Bakgrunnen for arrangementet var et ønske om å finne et forum der skogplanteprodusentene fikk møte sine større kunder for å drøfte saker av felles interesse.

TEKST OG FOTO: TORE MOLTEBERG

Tid og sted ble valgt med bakgrunn i at ansatte i skogplanteskolene var samlet til kurs i Elverum i dagene før. Deltagelsen var god, vi fylte en 50 seters buss, med halvparten fra planteskolene og den andre halvparten innledere og representanter fra de største kundene.

På første stopp presenterte Sverre Holm Glommen Mjøsen sin skogskjøtselstrategi EDEL. Hovedmålet i denne strategien er at skogen skal gi optimal økonomisk arealavkastning nå og i framtiden. Det betyr å produsere nok trær, med høyest mulig verdi, på kortest mulig tid, til lavest mulig kostnad.

Holms presentasjon skjedde på en foryngelsesflate i furu som var stripemarkberedt, og utfordringer relatert til markberedning ble diskutert. Markberedning er et godt tiltak, ikke minst for å forebygge snutebilleangrep, men akkurat i dette feltet var det blitt litt for mye av det gode da arealet var markberedt med for tettliggende striper.

Andre stopp var lokalisert til en foryngelsesflate på en G20-bonitet som var avvirket i 2016, markberedt med gravemaskin i 2017, plantet 2018 og suppleringsplantet våren 2019. Utfordringen på dette arealet er snutebiller, og Kjersti Holt Hanssen fra NIBIO orienterte om hvilke tiltak som kan gjennomføres for å redusere snutebilleskader. Kjemisk eller fysisk beskyttelse kombinert med markberedning og planter med kraftig rothals er de beste tiltakene som kan gjennomføres.

På den siste lokaliteten var det lagt til rette for etablering av barblandingsskog. Arealet var avvirket i 2009, markberedt med harv i 2010 og plantet med

PLANTEPlass: Sverre Holm fra Glommen Mjøsen Skog SA orienterer om kvalitet på markberedning.

gran og furu i 2011. Vi kunne observere at foryngelsen var kommet godt i gang, riktignok med noe skader på furua. Terje Hoel fra LMD orienterte om kommende krav til kvalitet på skogplanter gjennom ny forskrift som er under utarbeidelse. Videre orienterte Per Olav Grande og Erling Gartland fra Skogplanter Midt-Norge om utfordringer i skogplanteproduksjonen. Etterspørselen er økende, det er investert betydelige beløp og flere investeringer vil komme. Avslutningsvis orienterte Anders Holen fra Mjøsen Skog SA om Norsk PEFC standard relatert til foryngelse av skog.

Nytt fra fylkesskogsselskapene

Nedenfor følger et utvalg av aktivitetene fra vårt langstrakte land. Stoffet er enten hentet fra fylkesskogsselskapenes nettsider eller rapportert inn direkte. Fylkesskogsselskapene oppfordres til å komme med innspill til senere numre.

BUSKERUD:

Storfint besøk av 40 av landets beste studenter

Skogselskapet i Buskerud og Norgesplanter fikk besøk av året skogstudenter fra NMBU 19. august. Skogfangstudentene var som tidligere år på utferd og besøkte ulike steder som er av interesse for faget. Hos oss fikk de en enkel innføring i skogbruket og en litt mere detaljert innføring i skogplanter. Alt fra produksjonen til hvordan de bør håndteres videre. Det er en veldig morsom presentasjon å holde, siden mange av studentene har god forkunnskap mens dette for andre studenter er en helt ny verden. Selv om studentene er ferske, er det dog mange av de som setter seg godt inn i ulike problemstillinger og kommer med gode og interessante spørsmål. Denne fine tradisjonen ønsker vi å fortsette med. Vi ønsker de nye studentene lykke til med studieåret, og håper at vi ser dem igjen i ulike stillinger i skogbruket senere.

BUSKERUD: Studentene fra NMBU fikk innføring i planteskole-drift hos Norgesplanter.

HEDMARK:

De nordiske jakt- og fiskedagene

De nordiske jakt- og fiskedager i Elverum er over, etter fire dager. Nesten 30 000 personer har vært innom på arrangementet, tross to dager med uheldig vær. Mange trivelige folk har også tatt turen innom «skogbrukstunet», fått seg en kopp kaffe, og slått av en prat. Det har vært motorsag-show, lassbærer-show, debatt, helgrilling av villsvin og mye annet gøy. Vi gleder oss allerede til neste år!

HEDMARK: Brus-servering med tømmerklo var noe av det man kunne oppleve på jakt- og fiske-dagene.

HELGELAND:

Full fart på Horva

Helgeland Skogselskap har vært med på Horva i år. Horva er Nord-Norges største landbruksmesse og avholdes hvert tredje år i Sandnessjøen. Tidligere har dette vært avholdt på innmark i nærheten av byen, men i år var messeområdet flyttet til sentrum. Bønder i byen der altså.

HELGELAND: Ordfører for Alstahaug, Bård Anders Langø (AP), åpnet årsmøtet.

Helgeland Skogselskap hadde stand sammen med Allskog der vi i fellesskap snakket om skogens betydning i det grønne skiftet. Her var det bålcaffe og prat om skogplanter, klima og byggekunst over en lav sko. Det er godt at skogaktørene i nord kan samles og jobbe i fellesskap, sammen er vi sterkere!

Senterpartiet hadde også kommet med en forespørsel om å kunne bruke noen skogplanter fra Alstahaug til deres stand. Så i hele byen vandret det rundt barn og voksne med skogplanter i hånda etter å ha fått en innføring i hvorfor skogen er og kommer til å bli enormt viktig i fremtiden.

Helgeland Skogselskap hadde sitt årsmøte på lørdagen i forbindelse med messa. Det ble et flott arrangement der vi fikk et godt oppmøte med mange interesserte medlemmer. I etterkant av årsmøtet ble det avholdt et seminar om hvordan vi kan bruke cellulose til å produsere fiskefôr.

Alt i alt var det en strålende og noe hektisk helg med mye prat om skogens mangesidige betydning.

OSLO OG AKERSHUS:

Sommerjobb i Nes-skogen

Ungskogen trenger pleie, skogbruket trenger rekruttering og ungdom trenger sommerjobb. Dette gjør Skogselskapet noe med!

I sommer har vi ansatt seks ungdommer til å utføre ungskogpleie med ryddesag. Siste uken i juni startet det hele med kurs i teori og praksis over to dager – før ungdommene ble sendt ut på oppdrag med splitter nytt utsyr, under kyndig veiledning og ledelse av erfarne skogsarbeidere.

OSLO OG AKERSHUS: Gjennom prosjektet JOB:U har ungdom i sommer fått prøve seg med sommerjobb i skogen.

OSLO OG AKERSHUS: Sommerjobben innebar også opplæring og erfaringsutveksling.

Prosjektet heter JOB:U – jobb for ungdom – og er basert på et opplegg fra Hedmark. Det er en naturlig del av det omdømme- og rekrutteringsarbeidet Skogselskapet driver i samarbeid med Velg Skog.

Lokal skogeier Per Johny Stranden tok initiativet til et slikt prosjekt i Nes, sammen med Britt Godtlund, skogbruksleder i Viken Skog. Det har nå blitt en realitet, etter godt samarbeid med initiativtagerne, Landbrukskontoret i Nes kommune og Skogselskapet i Oslo og Akershus. Prosjektet er i stor grad finansiert med UT-midler (Fylkesmannen i Oslo og Viken), lokale rentemidler, litt ekstra statsbidrag og – en stor porsjon entusiasme og engasjement fra alle involverte, ifølge Britt Godtlund.

Vi vil gi ungdom lyst og motivasjon til å ta utdanning og jobb innen skognæringen, og samtidig gjøre det lettere for næringsaktører å gi ungdom muligheten til å prøve seg. Svært mange som arbeider i skogbruket har hatt sitt første møte med næringen gjennom sommerjobb og jobbpraksis hos skogbedrifter.

Næringsaktører opplever en konkurranseutsatt og komplisert arbeidshverdag, som gjør det vanskelig å ha et systematisk jobbtillbud for ungdom. Gjennom JOB:U ønsker Skogselskapet å legge til rette for at

et slikt tilbud finnes. Basert på sommerens gode erfaringer og den positive responsen fra alle dem som hører om prosjektet, vil vi i samarbeid med skogselskapene i Østfold og Buskerud jobbe for å utvikle et lignende tilbud i også andre kommuner i Viken.

TRØNDELAG:

Vellykket årsmøte og fagmøte i Trøndelag

Skogselskapet i Trøndelag avholdt sitt årsmøte ved Norske Skog industrier på Skogn den 25. juni. 35 deltagere møtte opp til denne dagen som også inneholdt et spennende og fremtidsrettet fagmøte.

Ordfører Robert Svarva i Levanger kommune ønsket velkommen og fortalte om sin kommune, betydningen av å ha hjørnestensbedrifter og nye tall fra lokal-skogbruket. Svarva var opptatt av at hogst av yngre produksjonsskog måtte stoppes, og at skogen måtte forynges og stelles med tanke på et bærekraftig skogbruk. Svarva kunne gledelig vise til en økning i nyplanting og ungskogpleie.

Årsmøte ble gjennomført uten ekstraordinære saker, men med gode innspill fra forsamlingen. Anders Børstad tok gjenvalg som styreleder, og styremedlemmer som stod på valg tok gjenvalg for en ny periode på 2 år.

Under det påfølgende fagmøtet holdt Lars Johansson fra RISE PFI et svært interessant foredrag om nye produkter basert på trefiber. Johansson kjenner både Norske Skog Skogn og Folla Cell godt, og kunne fortelle om tradisjonell treforedling, men også hvilke muligheter som ligger i dagens forskning og produktutvikling. Mye spennende er på gang, og nye produkter som kan øke verdien betraktelig på treet og skogen om de blir kommersialisert.

TRØNDELAG: Årsmøtet i Skogselskapet i Trøndelag ble avholdt ved Norske Skog Skogn, og deltakerne fikk også faglig påfyll.

Fra Kystskogbruket kom Stig Klomsten og holdt et engasjerende foredrag om skog og klima, og om betydningen av den trønderske skogressursen. Klomsten var tydelig på at det er store muligheter i skogen, og at vi er helt avhengig av skogressursen for å kunne nå FN's klimamål. Vi må aktivere enn større andel av skogen og gjerne bli mer produktiv på den delen som allerede er produktiv. Skogen har stor betydning for klimaregnskapet.

Etter lunsj fikk deltagerne en orientering og en omvisning på papirfabrikken av info- og opplæringsansvarlig Kari Salater. En runde som de fremmøtte satte stor pris på.

Skogsveiprosjektet i Sør-Trøndelag 2014-2018 – kort oppsummert

Skogselskapet i Trøndelag har hatt prosjektansvar for skogsveiplanlegger og skogsveipådriver i gamle Sør-Trøndelag i 3 ½ år.

Målsettinga med prosjektet var en årlig vegaktivitet på 30 km pr år, fordelt på 10 km nybygging og 20 km ombygging av gamle skogsbilveger. Arbeidet bestod i teknisk planlegging, pådriving, bistand i hovedplanarbeid i kommunene og generelt vegfag.

Resultatene viser at prosjektet har vært involvert i 108 vegprosjekter, 110 km ferdig planlagt vei fordelt på 51 km ny skogsbilvegvei, 53 km ombygging av skogsbilveg og 7 km traktorvei.

For 60 % av de planlagte veimeterne ble skogsveiarbeidet ferdig eller påbegynt innenfor prosjektperioden.

De planlagte vegene sokner til et skogareal på 105 000 dekar. Det utgjør ca. 1 % av produktivt skogareal i Trøndelag. Stående volum/kubikkmasse i hogstklasse 4 og 5 var på drøye 600 000 kubikk-

TRØNDELAG: Skogselskapet i Trøndelag har hatt ansvar for et planlegger- og pådriverprosjekt for skogsveger i Sør-Trøndelag.

meter, det vil si ca. 200 000 kubikkmeter per planleggingsår. Dette tilsvarer et grunnlag for hogst tilsvarende 20-30 % av dagens års-aktivitet i hele Trøndelag.

Vi er godt fornøyd med resultatet. Gode skogsveger er avgjørende for utnyttelse av skogressursen, og skogsveier handler ikke bare om skog og vei, men også om folk.

Det viktige arbeidet fortsetter i form av et større skogprosjekt for hele Trøndelag.

Arbeidet ble finansiert både gjennom offentlige midler og salg av tekniske tjenester. Prosjektene ble støttet av Trøndelag Fylkeskommune og Fylkesmannen i Trøndelag.

ØSTFOLD:

Gaver til Skogselskapet og Linnekleppen

Skogselskapet i Østfold har det siste året mottatt gaver til skogbrannovervåking og tårnet på Linnekleppen.

I forbindelse med tidligere styreleder Nils Anders Kollerøds bortgang i fjor høst ble det under begrav-

velsen samlet inn og gitt kr 31 650,- i minnegave til skogbranntårnet på Linnekleppen. Nils Anders' kone Turid, fortalte om hans brennende engasjement for Linnekleppen og at dette var en gave i tråd med hans sterke interesse for Linnekleppen.

Og dette er ikke den eneste gaven Skogselskapet har fått i forbindelse med Linnekleppen. På forsommeren kontaktet skogeier Karin Anker-Rasch Heide i Halden Skogselskapet i Østfold. Hun fortalte at hun satt stor pris på arbeidet som ble gjort med skogbrannovervåkingen i Østfold og spesielt i 2018 som var en ekstrem sommer med stor skogbrannfare. Med bakgrunn i dette har hun gitt en gave på kr 10 000,- til Skogselskapets arbeid med skogbrannovervåking i Østfold.

Skogselskapet i Østfold setter stor pris på gavene som er gitt og ønsker å takke Turid Kollerød og Karin Anker-Rasch Heide.

Økt samarbeid mellom skogselskapene i region Viken

Skogselskapene i Buskerud, Oslo og Akershus og Østfold har som følge av den nye regionreformen inngått et formelt samarbeid om prosjekter og kontakt mot det offentlige. De ansatte i de tre fylkes-skogselskapene møtes fire ganger i løpet av året. Hovedmålet med samarbeidet er å utnytte hverandres styrker for å sammen skape gode prosjekter i hele regionen. Noen er gode på skoleskogdager, mens andre for eksempel er bedre på prosjektorganisering og det å finne tilgjengelige prosjektmidler.

I tillegg til samarbeidet om prosjekter og kontakten mot det offentlige, samordnes ressursene slik at vi kan hjelpe hverandre med forskjellige aktiviteter. Store arrangementer krever høy bemanning for å lykkes. Ved å planlegge sesongene og aktivitetene i fellesskap, kan vi hjelpe hverandre med å bli mer synlige innenfor hele regionen og nå ut til flere med Skogselskapets viktige budskap.

I juni var skogselskapene i Viken-regionen samlet i Buskerud for å planlegge høstens aktiviteter. Her ble det nedsatt arbeidsgrupper som skal jobbe med de forskjellige satsingsområdene i tillegg til detaljert planlegging av enkeltaktiviteter. Vi tror dette er starten på et godt og nødvendig samarbeid som vil løfte Skogselskapet i fremtiden. Skogselskapene i Viken står nå godt rustet for å møte framtida og nye regioner.

LINNEKLEPPEN: Brannvaktårn, turmål og konsertarena, Linnekleppen har mange funksjoner og blir satt pris på.

HØYT MÅLTID: På et begrenset antall kvadratmeter i toppen av brannvakttårnet fikk Jan Eggum og Halvdan Sivertsen servert Skogselskapets spesialitet, helstekt elg.

GAPAHUKSCENE: Artistene var så heldige å bli tilbudt tak over hodet. Konsertpublikummet er ikke bortskjemt med slikt og fikk en fin kombinasjon av natur- og kulturopplevelse.

Konsert med Sivertsen og Eggum i striregn og vind

I samarbeid med Rakkestad kommune arrangerte Skogselskapet i Østfold konsert med to av vår folkekjære visesangere på Linnekleppen i midten av august, og rundt 400 personer trosset været og tok turen.

TEKST OG FOTO: OLE-CHR. LØCHEN

Skogselskapet hadde ansvar for servering og transport. Det ble grillet hel elg, hamburgere og pølser. Med hjelp fra ca. 20 frivillige og Skogselskapene i Buskerud og Oslo og Akershus ble kvelden en suksess når det gjelder mat, artister og teknisk gjennomføring. Været derimot sto oss ikke bi denne kvelden med striregn og vind helt til konserten var over. Da klarnet det opp.

Lokalartistene Tanja og Magnus var oppvarmingsband med sin egen vri på kjente musikk-øyeblikk. Konserten til Jan Eggum og Halvdan Sivertsen, som de kalte «Vi to er ikke Romeo og Julius», startet kl. 16.00.

Før konserten ble det servert et fortreffelig måltid for artistene oppe i det 14 m høye brannvakttårnet. Skogbrannvakt Per Evensen underholdt gjestene med gode historier fra sin lange praksis som skogbrannvokter i tårnet.

Det var imponerende å se hvor mange som hadde tatt den 3,5 km lange gåturen til Linnekleppentårnet denne værsure lørdagsettermiddagen. Det var ingen sure miner å se og stor suksess for gjennomføringen. Takk til alle som bidro til festen.

HUSTRIG: Ingen kan kalle dette konsertpublikummet pinglete. Og en flott musikalsk opplevelse ble det.

Konsserter i frisk og fuktig friluft

For 3. året på rad ble det gjennomført en magisk konsertopplevelse med Di Derre, KORK og Ingebjørg Bratland på Oslos mest unike konsertarena, Frognerseteren Friluftssenter.

TEKST OG FOTO: TROND LOHRE

I år tok hele Norges KORK med seg selveste Di Derre på scenen. Tre fullsatte konserter ble gjennomført 15. og 17. august, mens Ingebjørg Bratland fylte arenaen 16. august med en nydelig konsert.

Både publikum og musikere trosset tidvis kraftig regnvær og vind, kledde seg godt og fikk en herlig kombinasjon av musikk, kultur og friluftsliv i skogkledde omgivelser.

Med helgrilling av to reinsdyr og elgburgere med tyttebær sørget Skogselskapet sammen med Oslo og Omland Friluftsråd for spennende smaksopplevelser fra naturen.

Konsertene arrangeres i samarbeid med Nordic Beats og Erik Sture Larres Stiftelse til Friluftslivets Fremme.

SERVERING: Skogselskapets folk klare til servering av helgrillet reinsdyr og elgburgere.

SKOGTUNET: Solskinn, mye folk og treverk. Slik skal det være!

Høy aktivitet på Skogtunet under Dyrsku'n

Skogtunet på Dyrsku'n har ikke bare blitt en veletablert møteplass for skognæringen, men en grønn lunge med aktiviteter for nærmere 90 000 store og små besøkende hvert år.

TEKST OG FOTO: TROND LOHRE

Skognæringen i Buskerud, Agder og Telemark, Skogselskapet, Fylkesmannen, Velg Skog, utdanningsinstitusjoner og flere sørget for underholdning, konkurranser, informasjon og smaksprøver.

Spikkingen med plass til ti spikkere samtidig var fylt opp nesten hele tiden. Kø-ventingen ble av mange brukt til å ta Skogens Brannvokter-quizen. Tilsammen ble det vervet flere hundre kvalifiserte skogbrannvoktere under Dyrsku'n.

På Skogtunet ble publikum møtt av Norgesplanter med Brett med skogplanter og informasjon om plantering. Nytt av året var en monter hvor publikum kunne lete etter gransnutebiller. Videre ble det arrangert navnekonkurranse som ble vunnet av Oddbjørn Håstøl som foreslo at det nye Skogselskapet for tidligere Telemark og Buskerud bør hete: «Skogselskapet Østafjells».

Som fast tradisjon ble det mange samtaler rundt

bålpannen hvor det selvfølgelig ble servert bålcaffe. I tillegg sto AT Skog for utdeling av smaksprøver av «is fra flis». Isen var for anledningen produsert av Leiv og Solrun Bjørge i Seljord der råvaren kommer fra egne telemarkskyr. Til smaksprøvene har Bjørge tilsatt vaniljesmak produsert av norsk gran.

Som eneste produsent i verden, produserer Borregaard i Sarpsborg vanillin fra tømmer – et svært bærekraftig alternativ til den oljebaserte vaniljearomaen. Skognæringens informasjonskampanje «Tenk Tre» var på plass og mange av samtalen dreide seg om grønn bærekraft og overgangen fra fossilt råstoff til fornybart.

På den store familiedagen på Dyrsku'n siste dag ble det servert grillet reinsdyr til publikum. To hele dyr ble partert og servert av selveste Vendela Kirsebom, Petter Pilgaard og villmarkskokken Jæger Hansen.

Nok en kul dag på festningen

Den siste dagen i august var det for syvende gang duket for Verdens Kuleste Dag på Akershus Festning. Og tradisjonen tro var været på vår side med sol og blå himmel. Dette er en gratis aktivitetsdag for barn og unge - og for alle som føler seg som barn og unge. Arrangementet er i regi av Sparebankstiftelsen DNB og trekker opp mot hele 30 000 besøkende.

TEKST: TRYGVJE ENGER FOTO: TORE MOLTEBERG

Sparebankstiftelsen DNB synes at barn og unge skal få lov til å oppleve morsomme ting uten at det skal koste masse penger. Derfor arrangerer de sammen med en lang rekke hjelpere - en megastor og gratis aktivitetsdag på Akershus festning, sånn at alle skal få prøve massevis av morsomme og engasjerende fritidsaktiviteter.

Hele 35 ulike organisasjoner, som alle har fått støtte av Sparebankstiftelsen DNB, tilbyr et vidt spekter av aktiviteter som kan passe for alle og en hver, enten man liker å drive med idrett eller å lage noe med hendene.

Det norske Skogselskap, med bidrag fra flere av fylkesskogselskapene og andre frivillige medhjelpere, var en av disse. Vår suksessaktivitet med bygging av «Verdens kuleste plankehytte» var selvfølgelig hovedaktiviteten. Og dette slår som vanlig godt an hos publikum, de kommer og står sågar i kø for å få snekre. Men tiden i kø kan samtidig brukes til noe morsomt og nyttig. Vi tilbyr både køståere og andre å løse en egen skogbrannquiz – mens de venter på å få tildelt hammer og spiker. Ved avlevering av utfylt svarsjema fikk barna utdelt rød caps fra Skogens Brannvoktere. Det ble mange røde luer å se på festningen utover dagen.

Videre hadde Skogselskapet eget spikkeverksted med kniver, emner, råd og bistand til utforming av figurer og redskaper som barna kunne ta med hjem etter utført kurs. En aktivitet som alltid fenger og da også alle aldersgrupper.

Sist men ikke minst hadde vi utdeling av Markavann som samtidig viser skogens betydning for drikkevannskvaliteten og ikke bare en luftrensner. Og Bioliteovnen da – som illustrere at råstoffet fra skogen også kan brukes til å produsere strøm.

Skogen er mangesidig – og alle var enige om at det var en innholdsrik og kul dag!

RØDE LUER: Skogens brannvoktere på løpende bånd.

Rikt utvalg av friluftsk-aktiviteter på Sognsvann

Etter regn kommer sol – og det stemte heldigvis også for friluftslivets dag den 1. september i Oslo. I fint høstvær hadde klima- og miljøminister Ola Elvestuen gleden av å åpne Friluftslivets dag på Sognsvann.

TEKST: TRYGVE ENGER FOTO: TROND LOHRE

Dagen er en del av friluftslivets uke, en friluftslivsdag fullspekket med ulike aktiviteter. Stafettspinnen ble tatt videre av byrådsleder Raymond Johansen som fortalte om Markas betydning for folket.

Store og små kunne gjennom dagen boltre seg med en rekke friluftskaktiviteter som blant annet kano- og kajakkpadling, båtturer, klatring, spikking, sopp- tur og quiz. Noe for alle, med andre ord.

Skogselskapet var selvfølgelig godt til stede og fikk belyst skogens mangesidige betydning gjennom aktiviteter og opplegg som engasjerte både store og små. Vår natursti, som hadde tema om skogbrann og verving av Skogens brannvoktere, ble svært godt besøkt. Når stadig nye grupper blir oppfordret og invitert til å ta i bruk marka og naturen er det ekstra viktig å bygge gode holdninger for skånsom bruk gjennom forebygging og samtidig kunnskap om hva man skal gjøre dersom skogbrann oppdages.

I tillegg var skogselskapets spikkeaktivitet med eget spikkeverksted, kniver, emner og gode råd svært populært blant de besøkende. Dette gir både mestringsfølelse og en fin forståelse av treets ulike egenskaper som materiale og redskap.

Vår plankehytte som dannet basen for standen og var bygget av langt over 1000 skolebarn på skole- skogdager tidligere i uken - var gjenstand for stor- innrykk med mye lek og moro samtidig som det var kulisse for Skogselskapets budskap og aktiviteter. Vi arrangerte visning av plankehytta og fikk synlig- gjort at plankehyttebygging er en svært populær lavterskel friluftskaktivitet.

Gjennom dagen fikk vi også fint besøk av både Statsråden, Byrådslederen og andre sentrale politi- kere som alle fikk en innføring i skogens mangesidi- ge betydning og viktigheten av at både barn og voks-

POLITIKERBESØK: Byrådsleder Raymond Johansen og Klima- og miljøminister Ola Elvestuen var blant de som slo av en prat med Skogselskapets direktør Trygve Enger.

ne får en bedre forståelse av dette. Spesielt i en tid hvor skogen og trærne gir helt nødvendige bidrag i klimakampen, og hvor skogen og naturen er vår største arena for helse, rekreasjon og friluftsliv.

Friluftslivets dag på Sognsvann arrangeres av paraplyorganisasjonen Norsk Friluftsliv, og dens 17 medlemsorganisasjoner: 4H Norge, Den Norske Turistforening, Forbundet KYSTEN, KFUK-KFUM-speiderne, KRIK, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Klatreforbund, Norges Padleforbund, Norges Røde Kors, Norsk Kennel Klub, Norges Turmarsjforbund, Norges Speiderforbund, Syklistenes Landsforening, Skiforeningen, Norsk Orientering, Norges Seilforbund og Det norske Skogselskap. I tillegg var flere andre samarbeidsorganisasjoner representert.

Godt innarbeidet tradisjon

I slutten av september arrangerte Det norske Skogselskap skoleskogdager ved Sognsvann i Oslo for 21. gang.

TEKST OG FOTO: TORE MOLTEBERG

Over 1100 5.-klassinger var påmeldt fra 49 klasser og 19 skoler. Dette er litt færre elever enn normalt, men dette kan variere blant annet med årskullenes størrelse.

Vi holder fast ved våre tradisjonelle aktiviteter: alle elvene går gjennom en løype i skogen der det orienteres om ulike emner tilknyttet skog og mark. Det er tynning av skog og tømmertransport, dyreliv i skogen, biologisk mangfold, bruk av tre og ungskogpleie. Før og etter rundturen i skogen kan elevene snekre plankehytte, bli Skogens Brannvokter, spikre, sage og balansere på tømmerstokker.

Vi takker grunneier Oslo kommune, Bymiljøetaten for samarbeidet. Øvrige bidragsytere er Skogsel-

UTEDAG: Femteklassingene får en fin og annerledes skoledag på Sognsvann og pølser fra bålpanna erstatter matpakka denne dagen.

skapet i Buskerud, Østfold og Oslo og Akershus sammen med velvillige elever fra Natur videregående skole.

TreOmTre Spikking

Årets TreomTre konkurranse ble avsluttet 10. juni og det hadde da blitt gjennomført spikkeopplæring for nesten 3 000 elever fra 1. til 7. klasse i grunnskolen.

TEKST: TROND LOHRE

Denne gangen deltok 116 klasser fra Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold, Østfold og Oppland. Bak TreOmTre Spikking står Det norske Skogselskap og Sparebankstiftelsen DNB.

TreOmTre Spikking er en kombinasjon av å lære å spikre samt å ta bilder av de gjenstandene som har blitt laget. Konkurransen gikk ut på beskrive gjennom bilder hva man har lært og hva man kan lage med kniv og et tre-emne.

Det er kåret fylkesvise vinnere, hvor skolene vinner ett classesett med spikkekniver.

I bunken av bilder ligger en unik dokumentasjon fra hele vårt langstrakte land. Konklusjonen er like klar som den er beroligende for fremtiden; den oppvok-

sende generasjon spikker med stor iver og motivasjon. De er lærevillige og finner glede i å jobbe med tre som materiale og kniv som verktøy. Dessverre er det i dagens samfunn alt for få som har tilgang på verktøy, emner og kompetanse for å bli kjent med naturen og våre naturressurser gjennom lavterskel aktiviteter som spikking.

Dette er vinnerne:

Oslo og Akershus: Drøbak skole

Buskerud: Skotselv skole

Vestfold: Molokollen skole

Oppland: Vindingstad skole

Østfold: Kirkelund skole

FORSKNING

i det grønne

NORGES TREGRENSE – NY REKORD

I sommer fikk en fjellbjørk ved Glittertind i Jotunheimen tittelen Norges høyestvoksende tre. Treet vokser 1404 meter over havet og markerer Norges nye tregrense. Ifølge seniorrådgiver Oskar Puschmann ved Norsk institutt for bioøkonomi er treet et farevarsel for det biologiske mangfoldet.

– Mange fugler og dyr har tilpasset seg forholdene som var her. Når det gror igjen, finner de ikke tilbake til leveområdene sine, sier han.

Trær som vokser høyt over havet i fremtiden, kan også forsterke klimaendringene, ifølge forsker Anders Bryn ved Universitetet i Oslo.

– Når det kommer skog i fjellet reflekteres mindre sollys som gjør at temperaturen stiger, forklarer han.

www.forskning.no

LITE BLÅBÆR I ÅR

I år har det vært en sjeldent dårlig blåbærsesong, sier økolog Stein Joar Heggland ved Høgskulen på Vestlandet. I toppårene har forskerne sett i gjennomsnitt 150 bær per kvadratmeter i områder de har undersøkt. I år er det under 30, og noen steder ned mot 20 bær.

– Det var ikke et toppår i fjor heller, men i år gikk det veldig langt ned. Det så bra ut med tidlig blomstring, men så kom nattefrosten, sier han.

Klimaendringene får mye av skylden. De skaper utfordringer for blåbærene fordi det blir kortere vintre og mindre snø, ifølge Heggland. Blåbærene vil ikke forsvinne helt, men det kan bli færre i framtida. Det kan få konsekvenser for både dyr og insekter.

www.forskning.no

IMPORTERT PLANTESYKDOM ANGRIPER NORSKE TRÆR

Plantesykdommen Phytophthora har angrepet or og bøk flere steder i Norge. Den er nærmest umulig å bli kvitt og kan gjøre skade i store områder, advarer biologer.

I England har sykdommen ført til massedød av blåbær, og den har allerede inntatt Oslo sentrum. Phytophthora kan ta knekken på både skog, hager og parker.

Or er spesielt utsatt for sykdommen, som blir tatt opp gjennom røttene og på den måten smitter trærne.

Rustrøde flekker og sår i barken er det første symptomet på at et tre er rammet. Flekkene blir etter hvert svarte, barken sprekker og løvet forsvinner. Til slutt dør treet.

www.forskning.no

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr. 9-10. Septbr. – Okt. 1919 27. aarg

TRÊMATERIALER SOM KRIGSSKADEERSTATNING

I Italien har nationaløkonomer tatt til orde for, at man skal kræve trævirke som krigserstatning fra de fra Østerrik Ungarn utskilte stater. Man foreslaar at der i 5 aar skal leveres Italien aarlig 8 millioner kubikkmeter, altsaa til sammen 40 mill. m³ til en værdi av fem milliarder lire. Værdien av 1 m³ ansættes til 125 lire.

Det er for tiden overordentlig mangel på trævirke i Italien.

SKOGFORSØKSVÆSENET

har ogsaa iaar gjennom Namdals skogselskap mottatt kr 400,00 fra Bangdalsbruket til benyttelse ved utførelse av skogforsøk i Namdal.

BLINKEKURSER I VESTFOLD

Skoginspektør Aaeng har ihøst avholdt 3 blinkekurser i Vestfold som instruksjon for herredsblinkere. Der hadde meldt sig en mængde deltagere, optil 40 til hvert kursus. Under instruksjon fik hver enkelt deltager bruke øksen og fik sin kritikk.

TOTALFREDNING AV ELG

I NORDTRØNDELAGEN

Ved kgl. res. av 11. juli d. a. er det bestemt, at elg skal være fredet det hele aar inden Nord-Trøndelags fylke, dog ikke længer end til utgangen av aaret 1921.

Kryssord

Nr. 3-2019

**SEND INN FERDIG
UTFYLT KRYSSORD TIL**

Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo.

Spare porto? Ta et bilde
av kryssordet og send til
info@skogselskapet.no.

Bli med i trekningen av tre flotte
trekopper fra Skogselskapet!

Leveringfrist: 29. november 2019

Navn
Adresse
Postnr./sted.....

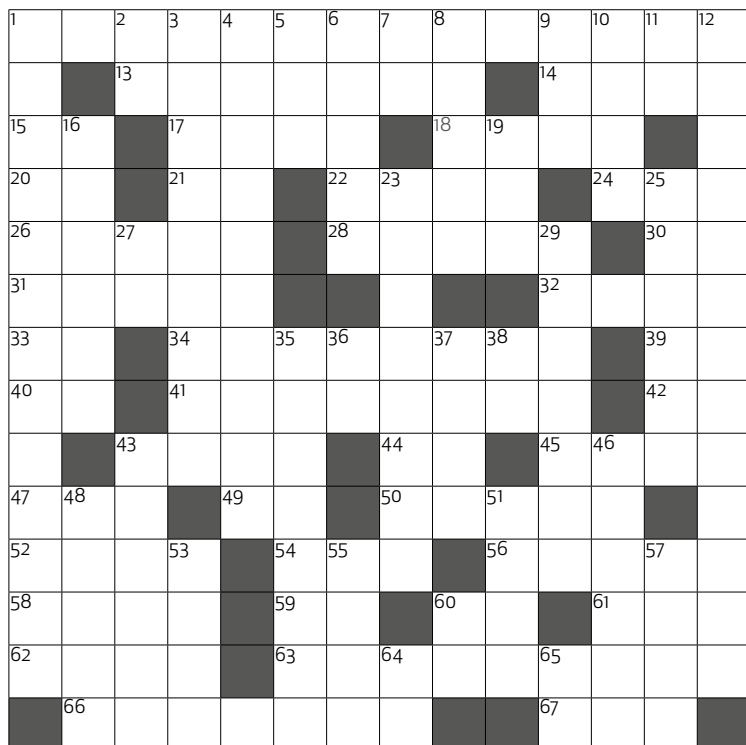
**VINNERE AV
KRYSSORDKONKURRANSEN
I SKOG OG MILJØ NR. 2-2019:**

Nils Nilssen,
Tårnbyveien 12,
1950 Rømskog

Teitur Holand,
Holandsvegen 327,
7940 Ottersøy

Henning Ivarrud,
Seilasveien 2,
8013 Bodø

Vannrett

- 1 Det blir stadig færre slike
- 13 Kan gulvet være
- 14 Fuglen
- 15 I teten
- 17 Klesplagg
- 18 Drikk
- 20 Produseres i India
- 21 Karakter
- 22 Luft
- 24 En håndverkers hjelpemiddel
- 26 Tøy
- 28 Krever et fast grep
- 30 Naboer
- 31 Innfødt antipode
- 32 Preposisjon
- 33 Grunnstoff
- 34 Fly

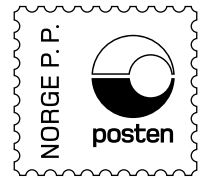
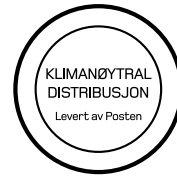
- 39 Plasserte
- 40 Midt i kommune syd i Hordaland
- 41 Motstand
- 42 Tøm!
- 43 Rett
- 44 Erobre
- 45 I de fleste hjem
- 47 Lager TINE
- 49 De skulle man ikke støtte
- 50 Har Hurtigruta
- 52 Myntfot
- 54 Fremkomstmiddel
- 56 Etternavn, tidl. politiker
- 58 Russisk innsjø
- 59 Kommune
- 60 Susete
- 61 Være i besittelse av
- 62 Lidelse

- 63 Glupske smådyr
- 66 Hjelpemiddel
- 67 Fisk

Loddrett

- 1 På TV hver dag
- 2 Konkurranse
- 3 Omstridt tema
- 4 Tidl. tidsskrift
- 5 Utbrudd
- 6 Driver
- 7 Grunnstoff
- 8 Svir
- 9 Senkning
- 10 Dyrkes visst av mange
- 11 Tone
- 12 Terminaler
- 16 I Nordland
- 19 ---pinne
- 23 Traktorutstyr

- 25 Ikke til å stole på
- 27 Organisasjon
- 29 Nordmann
- 35 Spill
- 36 Greit nok
- 37 Område i Oslo
- 38 Vokaler
- 43 Kan gjøre vondt i musklene
- 46 Stasjon på Bergsbanen
- 48 Jentas
- 51 Nattdyr
- 53 Hvitevaremerke
- 55 Gjør parafinlampen av og til
- 57 Sitter inne med
- 60 Sår
- 64 To tredeler av norsk fugl
- 65 Forfatter

EFNS 2020 i Duszniki Zdroj, Polen 19. - 25. januar 2020

Er du glad i å gå på ski? Jobber du innenfor skog- og tresektoren, eller har du en annen interesse for feltet? Da bør du ikke gå glipp av **EFNS 2020** i Polen - meld deg på allerede nå!

I tillegg til lærerike og spennende skogfaglige ekskursjoner blir det satt opp individuelle skirenn, både fristil og klassisk, samt stafett. De individuelle skirennene involverer skyting. Frykt ikke, opplæring vil bli gitt.

Rennene passer for alle - fra nybegynnere til semi-profesjonelle. Felles for alle er skiglede og interesse for å bli kjent med likesinnede fra hele Europa!

Påmeldingsfrister:

Frist for påmelding fellesreise - **10. oktober**

Early bird pris for deltakelse skirenn og ekskursjoner - **20. november 2019**

Siste frist (13€ ekstra) for deltakelse skirenn og ekskursjoner - **20. desember 2019**

For påmelding og mer informasjon se www.efns.no